

ذره بین

آیات‌توفاق قاهره میان گروسی و عراقچی
پندهای محرمانه دارد؟

جزئیات توافق ایران و آژانس

هفته گذشته (۱۷ تا ۲۴ شهریور ۱۴۰۴/ ۸ تا ۱۵ سپتامبر ۲۰۲۵)، توافقی کلیدی میان ایران و آژانس بین‌المللی انرژی اتمی (IAEA) در قاهره امضا شد که می‌تواند تنش‌های هسته‌ای را کاهش دهد. این توافق، میان عباس عراقچی، وزیر امور خارجه کشورمان، و رافائل گروسی، مدیرکل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی، پس از ماه‌ها تعلیق همکاری به دلیل حملات نظامی اسرائیل و ایالات متحده به تأسیسات هسته‌ای ایران، حاصل شد. شورای عالی امنیت ملی ایران این توافق را تأیید کرد که این امر دسترسی بازرسان آژانس به تأسیسات را مشروط به ملاحظات امنیتی می‌کند. توافق قاهره در ۱۸ شهریور ۱۴۰۴/ ۹ سپتامبر ۲۰۲۵، پس از حملات نظامی اسرائیل و ایالات متحده به تأسیسات هسته‌ای ایران، شکل گرفت. این حملات، که به گفته رافائل گروسی در بیانیه‌ای به هیات مدیره آژانس، «تخریب جزئی یا کامل» تأسیسات را به همراه داشت، همکاری ایران با آژانس را تعلیق کرد. مجلس شورای اسلامی در ۴ تیر ۱۴۰۴ قانونی تصویب کرد که هرگونه بازرسی را مشروط به تصویب شورای عالی امنیت ملی می‌کرد، و رئیس جمهور مسعود پزشکیان این قانون را در ۱۱ تیر ۱۴۰۴ امضا کرد. در هفته گذشته، مذاکرات فنی در وین و قاهره، با میانجی‌گری مصر، به امضای توافق منجر شد. گروسی در کنفرانس مطبوعاتی مشترک با عراقچی و وزیر امور خارجه مصر، بدر عبدالعاطی، تأکید کرد که این توافق «مدلیته‌های عملی» برای ازسرگیری بازرسی‌ها را مشخص می‌کند. در همین راستا، رادیو ملی عمومی آمریکا (ان بی آر) گزارش داد که توافق فنی است و براساس معاهده عدم اشاعه هسته‌ای، بازرسی‌های «ضروری و اجتناب‌ناپذیر» از سر می‌گیرد. روزنامه نیویورک تایمز نیز اشاره کرد که بریتانیا، آلمان و فرانسه در اواخر مرداد ۱۴۰۴، ایران را به دلیل نقض تعهدات برجام متهم کرده و مکانیسم اسنپ‌بک را فعال کرده‌اند. تا ۶ تیر ۱۴۰۴/ ۱۸ تیر ۲۰۲۵، معتراست و می‌تواند تحریم‌های سازمان ملل را بازگرداند. از منظر حقوقی، این توافق با ماده ۲ منشور سازمان ملل متحد (منع استفاده از زور) همخوانی دارد، زیرا حملات خرداش را «غیرقانونی» می‌خواند، اما ایران آن را ملزم به گزارش «ویژه» درباره مواد هسته‌ای پس از حوادث نگه می‌دارد. مجله نیویورک در ۱۸ شهریور ۱۴۰۴/ ۹ سپتامبر ۲۰۲۵ گزارش داد که توافق به آژانس اجازه دسترسی به «همه تأسیسات» را می‌دهد. اما عراقچی هشدار داد که هر اقدام خصمانه، از جمله اسنپ‌بک، توافق را باطل می‌کند. از منظر حقوق بین‌الملل، توافق قاهره نمونه‌ای از تعادل میان تعهدات پادمانی معاهده عدم اشاعه هسته‌ای (NPT، ۱۹۶۸) و حق حاکمیت ملی ایران تحت ماده ۲ منشور سازمان ملل متحد است. ماده NPT۳ ایران را ملزم به پذیرش بازرسی‌های آژانس می‌کند، اما حملات نظامی اخیر به عنوان نقض ماده ۲ منشور (منع استفاده از زور)، توجیهی برای تعلیق موقت همکاری فراهم کرده است. قانون مجلس شورای اسلامی و تأیید شورای عالی امنیت ملی با ماده ۵۱ NPT (حق استفاده صلح‌آمیز) سازگار است، زیرا دسترسی را مشروط به امنیت ملی می‌کند. بااین حال، بیانیه سه کشور اروپایی، ایران را به نقض قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت (۲۰۱۵/ ۲۰۱۴) متهم می‌کند، که برجام را تأیید کرده و اسنپ‌بک را پیش‌بینی می‌کند. این تنش، امکان تعلیق تعهدات تحت ماده ۶ کنوانسیون وین درباره حقوق معاهدات (۱۹۶۹) را برای ایران باز می‌گذارد. اگر اسنپ‌بک فعال شود، از سوی دیگر، توافق «مدالیته‌های عملی» را بدون جزئیات الزام‌آور تعریف می‌کند، که می‌تواند به عنوان ابزاری برای اعتمادسازی عمل کند، اما فقدان زمان‌بندی (به گفته کایا کالاس در نیوزویک) آن را شکننده می‌سازد. این نهایت، این توافق می‌تواند الگویی برای دیپلماسی پیشگیرانه باشد، اما بدون اجرای کامل، به تشدید تحریم‌ها منجر شود.

پیامدهای حقوقی و استراتژیک توافق قاهره

رسانه‌های غربی پیامدهای توافق را مثبت اما مشروط می‌دانند. خبرگزاری رویترز گفت: توافق می‌تواند «راه را برای ازسرگیری کامل بازرسی‌ها» هموار کند، روزنامه نیویورک تایمز هشدار داد که بدون حساسی‌ردی ذخایر، زمان‌گیر هسته‌ای ایران (زمان لازم برای سلاح کوتاه است. مجله نیویورک تحلیل کرد که توافق ایران را ملزم به گزارش پس از حوادث می‌کند، اما سه کشور اروپایی، می‌تواند کافی نیست و دسترسی کامل لازم است. روزنامه گاردین هم گفت توافق «گام مهمی» است، اما نگرانی‌های امنیتی ایران (مانند انتقال اطلاعات به اسرائیل) همچنان پایرجاست. فرانسه ۲۴ اشاره کرد که توافق «کاهش تنش» ایجاد می‌کند، اما آژانس هشدار داد که بدون دسترسی، احتمال حملات بیشتر وجود دارد. در یک برایند کلی، پیامدهای حقوقی توافق، بر پایه اصل مسئولیت مدنی بین‌المللی (قطعنامه ۵۶ مجمع عمومی سازمان ملل، ۱۹۴۶) استوار است، که حملات خرداد ۱۴۰۴ را جبران‌ناپذیر می‌سازد. اما توافق را به عنوان جبران دیپلماتیک (ماده ۳۷ کنوانسیون وین) قرار می‌دهد. توافق ۱۸ شهریور ۱۴۰۴ میان عراقچی و گروسی، که توسط شورای عالی امنیت ملی کشورمان در ۲۲ شهریور ۱۴۰۴ تأیید شد، گامی فنی برای ازسرگیری بازرسی‌های آژانس است و نگرانی‌های امنیتی ایران را در نظر نمی‌گیرد. از نگاه رسانه‌های غربی مانند خبرگزاری رویترز و روزنامه نیویورک تایمز، این توافق «گام مهمی» است، اما جزئیات مهم و هشدارهای عراقچی درباره اسنپ‌بک، آن را شکننده می‌کند. در مجموع، این توافق می‌تواند تنش‌ها را کاهش دهد و زمینه مذاکرات گسترده‌تر را فراهم کند، اما بدون پیشرفت، تحریم‌ها بازمی‌گردند.

سه شنبه

۰۶ • ۰۶ • ۱۴۰۴

۲۳ ربیع‌الاول ۱۴۴۷ / ۱۶ سپتامبر ۲۰۲۵

سال هشتم

شماره ۲۲۰۱

«آرمان ملی» حضور مسعود پزشکیان در نشست اضطراری قطر را بررسی می‌کند

نقش آفرینی ایران در آوردگاه دوحه

◀ حشمت...ا فلاح‌ت پیشه در گفت وگو با «آرمان ملی»: ایران باید ساز و کارهای عملی ارائه دهد

پس از جنگ‌های اخیری که از سوی صهیونیست‌ها رخ داده منطقه را به تشنج کشانده امروز خاورمیانه در یکی از حساس‌ترین مقاطع خود به سر می‌برد و حمله اخیر به قطر معنای مهمی دارد که صهیونیست‌ها این بار نه به یک کشور بلکه به دیپلماسی و میانجی‌گر حمله کردند. اتفاقی که به نظر نقطه اشتراک تازه‌ای برای بازسازی اتحاد کشورهای اسلامی علیه اسرائیل را رقم زده است. اما حضور و نقش پزشکیان در قامت رئیس‌جمهور ایران در دوحه می‌تواند پیام‌های مختلفی را با خود به همراه داشته باشد. در وهله نخست پیام وحدت و همبستگی ایران با قطر متبادر می‌شود. در نگاه دوم پزشکیان با حضور خود رویکرد جمهوری اسلامی مبنی بر ضرورت وحدت کشورهای اسلامی در بر رژیم صهیونیستی را تقویت می‌کند و حتی سخنرانی در این باب می‌تواند به همگرایی بیشتر در این خصوص بینجامد. سومین پیام نیز از این قرار است که تلاش‌های دیپلماتیک پزشکیان در جایگاه رئیس‌جمهور ایران می‌تواند بر بیانیه نهایی اجلاس تائیرگذار باشد. قدر مسلم تلاش‌های ایران در این اجلاس می‌تواند بر معادلات منطقه و تقویت جایگاه ایران در منطقه و حتی کشورهای منطقه را به سمت قطع روابط با رژیم صهیونیستی به دوقده اظهار کرد: «امیدوار هستیم که در جلسه‌ای که با حضور سران کشورهای اسلامی قرار است تشکیل شود، بتوانیم به یک جمع‌بندی برسیم. وحدت و انسجام کشورهای اسلامی را در قبال اقدامات رژیم صهیونیستی افزایش دهیم.»

◀ نگرانی کشورهای اسلامی

یک تحلیلگر مسائل بین‌الملل در خصوص نشست اضطراری دوحه اظهار داشت: نشست دوحه نشست سیاسی است منتها تحولات منطقه گستره بیشتری دارد. از لحاظ سیاسی آن چیزی که وزرای خارجه به دنبال آن بودند و سران هم به آن می‌رسند این است که سعی می‌کنند یک بیانیه محافظه‌کارانه را ارائه دهند و به عبارتی تلاش می‌کنند خارج از قلمرو استراتژیک آمریکا عمل نکنند. لذا ما می‌بینیم که حتی در پیش‌نویس بیانیه‌ای که در نشست وزرای خارجه مطرح شد تأکید شده بود که حمله اسرائیل به دوحه به عادی سازی روابط اعراب و اسرائیل آسیب می‌زند.

«آرمان ملی»، روابط بهارستان و پاستور را بررسی می‌کند

پشت‌پرده استیضاح‌های سریالی

مهدی آیتی: جامعه اختلاف بین قوای امنی پذیرد

◀ بی‌توجه به تدروها

می‌دهد در برهه‌های خطیر، انسجام درونی از هر اقدامی مهم‌تر است. در مقابل، اگر مجلس و دولت با در نظر گرفتن توصیه‌های رهبری، مشکلات موجود را از مسیر تعامل، تذکر و پیگیری‌های کارشناسی دنبال کنند، هم شان مجلس حفظ می‌شود و هم دولت مجال بیشتری برای خدمت‌رسانی خواهد داشت. به بیان دیگر، استیضاح به خودی خود امری منفی نیست، اما زمان و شرایط اجرای آن اهمیت بسیاری دارد. امروز جامعه بیش از هر چیز نیازمند آرامش، امید و انسجام است. در چنین فضایی، تعامل میان مجلس و دولت، در کنار تبعیت از رفاه اجتماعی، فرانسه صادق وزیر راه و شهرسازی و عباس صالحی وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی، در دستور کار نمایندگان قرار گرفته است که نه تنها دولت و جامعه، حتی می‌تواند حاکمیت را با چالش روبه‌رو کند. هرچند استیضاح در اصل خود می‌تواند به امری سازنده بدل شود، اما در فضای جنگی و بحرانی، پیامدهای آن می‌تواند متفاوت باشد. در چنین موقعیتی، بیش از آنکه به اختلاف و جدل نیاز باشد، ضرورت هم‌افزایی و همکاری میان قوا احساس می‌شود. مقام رهبری در دیدارهای مکرر با نمایندگان مجلس همواره بر اهمیت حفظ وحدت، برهمناف اختلاف افکنی و اولویت بخشی به رفاه ملی تأکید کرده‌اند؛ نکته‌ای که نشان

armanmeli.ir

سیاست

گزارش

پیام حمایت‌های رهبر انقلاب از پزشکیان

برای کنشگران سیاسی

همکاری با دولت؛ تقویت انسجام ملی

مقام معظم رهبری از همان ابتدا که مسعود پزشکیان ردای ریاست جمهوری را برتن کرد به حمایت از او پرداختند، چنانچه در حکم تنفیذ نهمین رئیس‌جمهور اسلامی ایران، او را شخصیت فرزانه، صادق، مردمی و دانشمند خطاب کرده و همواره در بزنگاه‌ها و مقاطع مختلف جتر حمایتشان را از شخص دوم کشور، گشودند. ایرنا نوشت: معظم‌له در دوره «پسا جنگ»، به وقت ۲ شهریورماه سال جاری، در دیدار هزاران نفر از اقدشار مختلف مردم، حمایت از خدمتگزاران کشور را ضروری خواندند و افزودند: مردم از خدمتگزاران از جمله رئیس‌جمهور که پرکار، پر تلاش و پیگیر است حمایت کنند؛ چرا که از چنین عناصری باید قدرشناسی کرد. ایشان همچنین ۱۶ شهریورماه در دیدار رئیس‌جمهور و اعضای کابینه باردیگر از فعالیت‌های رئیس‌ دولت چهاردهم تمجید کردند و فرمودند: «تشکر ویژه می‌کنم از رئیس‌جمهوری محترم به خاطر کار متراکم و مفیدی که ایشان انجام می‌دهند. این جور کارکردن و با این انگیزه‌ها کارکردن و با این روحیه کارکردن، همان چیزی است که کشور به آن نیاز دارد.» این نوع نگاه حضرت آیت‌ا... خامنه‌ای به تحکرات رئیس‌جمهور، آن هم در یکسالگی دولت چهاردهم، بیش از هر چیز مسئولیت‌ سکاندار، دستگاه اجرا و هیأت وزیران را بیشتر می‌کند. پزشکیان هم به خوبی پیام حمایت‌های رهبر انقلاب را دریافت کرد و با شعار «ما می‌توانیم» تمام تلاش خود را صرف آبادانی و ساخت و ساز ایران می‌کند. در مسیر کار و تلاش «برای ایران» به یک گروه و یا جریان سیاسی دل خوش نکرده و بر این باور و عقیده است که همه ایرانیان توانمند باید در پیشرفت و تعالی کشورمان سهیم باشند و خدمتگزاران آنها در قوه مجریه در تلاش هستند تا این بست‌ها را بشکنند تا هیچ خلل و مانعی در مسیر حل مشکلات ایجاد نشود.

◀ پیام حمایت رهبری از رئیس‌جمهور

اما حمایت‌های رهبر انقلاب از رئیس‌جمهور مردمی و پرکار یک پیام مهم برای کنشگران سیاسی و رسانه‌ای و به‌ویژه منتقدان پزشکیان و دولت چهاردهم دارد. اینکه چگونه باید دولت و رئیس‌آن را نقد کرد و تفاوت نقد و تخریب چیست؟ همانطور که تأکید شد، رئیس‌جمهور خواهان نقش آفرینی همه ایرانیان با سلاطین مختلف برای حل مشکلات موجود است. از این رو خط و گرایش‌های سیاسی افراد برای سکاندار ساختمان پاستور اهمیت ندارد. آنچه مهم است کارآمدی و توانمندی آنان در حل مشکلات کشور است. رئیس‌جمهور پزشکیان بارها به این موضوع اشاره کرده بود و در همین راستا در رشته تخصصی خود، مثالی می‌زد و می‌گفت: وقتی شما بیمار شوید آیا فقط سراغ پزشک حزب‌اللهی می‌روید؟ به دنبال پزشکی می‌گردید که ماهر، متخصص و توانمند باشد. همین مثال نشان دهنده آن است که رئیس‌دولت فقط به توانمندی و کارایی شخصیت‌ها بسنده می‌کند، ضمن آنکه هیچ خط قرمزی برای نقد خود و دولتش ندارد و همه می‌توانند با صدای رسا و بدون نگرانی آنچه می‌خواهند را بیان کنند. بااین حال باید توجه داشت نوع نقد باید تمیز و منصفانه باشد و باز رهبر انقلاب در بیاناتی متقن مرز بین نقد و تخریب را مشخص کرده بودند؛ بیانات ایشان در کنار حمایت‌هایی که از شخص رئیس‌دولت چهاردهم داشتند می‌تواند چشم‌اندازی راهگشا را برای کنشگران سیاسی و به‌ویژه منتقدان دولت ترسیم کند.

◀ مرز انتقاد و تخریب چیست؟

از زمانی که پزشکیان راهی پاستور شد، عده‌ای از سیاسیون افراطی با مواضع تند و به نام «منتقد» به او ودولتش می‌تازند، در حالی که اسم آن را هیچگاه نمی‌توان انتقاد دلسوزانه یا هدف اصلاح امور گذاشت. رهبر معظم انقلاب دوم شهریور سال ۸۷ در سخنانی فرموده بودند: «انتقاد با تخریب فرق دارد... مرز انتقاد و تخریب چیست؟ تخریب بکنند و اسمش را بگذارند انتقاد؛ یا از ما انتقاد بشود و ما تلقی تخریب از آن داشته باشیم. خب، باید مشخص بشود تخریب کدام است و انتقاد کدام است. معنای انتقاد آن ارزشیابی منصفانه‌ای است که یک آدم کارشناس می‌کند؛ نقادی همین است دیگر... انسانها ضعف دارند دیگر؛ ضعف‌ها را بگویند، قوتها را بگویند... نه اینکه بیایند یکسره بناکنند به بدگویی‌کردن و انکارکردن همه خصوصیات... انتقاد خوب است، تخریب بد است. انتقاد خدمت است، تخریب خیانت است؛ نه خیانت به دولت، بلکه خیانت به نظام و خیانت به کشور است.» بالاخره مسئولیت رئیس‌جمهور سخت و دشوار است و باید واقع‌نگر بود. می‌توان از دور حرف‌های تند و تیزی زد اما وقتی در میدان عمل قرار می‌گیریم بی‌درمانی به دوشواری‌هایی که در مسیر مدیریت و اجرا روبه‌رو هستیم، در همین رابطه، حضرت آیت‌ا... خامنه‌ای سال ۹۴ در سخنانی گفته بودند: «بنده با انتقاد مخالف نیستم، عیبی ندارد. انتقاد لازم است و کمک‌کننده است، منتها این را همه توجه داشته باشند که انتقادکردن آسان‌تر از عمل‌کردن است. عیب‌های طرف مقابل را در آن عرصه‌ای که قرار دارد، ما راحت می‌بینیم، درحالی‌که خطرات او، دشواری‌های او، نگرانی‌های او، مشکلات او را انسان نمی‌بیند. مثل این است که شما کنار یک استخری ایستاده‌اید، دارید تماشا می‌کنید؛ یک نفر هم رفته است روی ارتفاع، از ده‌متری می‌خواهد شیرجه بزند، خب، شیرجه می‌زند، شما که اینجا کنار استخر ایستاده‌اید، می‌گویید هان! این پایش خم شد، زانوش خم شد؛ این یک اشکال... بله» این اشکال اما شما زحمت بکشید از این دایو بروید بالا، سر آن ده‌متری به آب می‌نگاه‌ی بکنید، آن وقت ضاوت بکنید! انتقادکردن آسان است.

◀ نتیجه‌گیری...

اکنون که دولت و رئیس‌جمهور پزشکیان با شعار وفای ملی و استفاده از ظرفیت همه کارشناسان، متخصصان و نخبگان کشور از هر دسته و گروهی با روی باز از منتقدان استقبال می‌کنند. انتظار می‌رود شخصیت‌های سیاسی و رسانه‌ای هم براساس دیدگاه و مواضع رهبر انقلاب، دولت و رئیس‌جمهور را در ترازوی نقد قرار دهند و فقط گفته نقد‌های غیرمنصفانه و شتاب‌زدان نشان نرسینن بکنند. از سوی دیگر حمایت ویژه مقام معظم رهبری بار مسئولیت دولت را چند برابر کرده است و چه شخص رئیس‌جمهور و چه دولت او از همان ابتدای کار، کمربند‌ها را برای ادای دین به مردم و کشورشان محکم بسته‌اند و همچنان در مسیر دشواری که پیش رو دارند نیامدند همکاری و مشارکت همه دلسوزان نظام و تقویت انسجام ملی و اتحاد مقدس هستند.

به عنوان یک ابزار نظارتی برای بهبود عملکرد وزرا، بلکه به عنوان ابزاری برای تضعیف دولت به کار می‌گیرند. در حالی که فلسفه وجودی استیضاح، اصلاح امور و افزایش پاسخگویی مسئولان است، رفتار این جریان‌ها نشان می‌دهد که هدف اصلی‌شان بیشتر سیاسی و جناحی است تا دغدغه واقعی مشکلات مردم. یکی از دلایل این رویکرد آن است که تندرورها معمولاً از قدرت گرفتن جریان‌های میانه‌رو و یا دولت‌هایی که با رویکرد اعتدالی حرکت می‌کنند، احساس خطر می‌کنند. به همین دلیل تلاش می‌کنند با ایجاد فضای ناامنی سیاسی و بی‌ثباتی مدیریتی، جایگاه دولت را در افکار عمومی متزلزل سازند.» نماینده ادوار مجلس شورا با اشاره به پشت‌پرده اقدامات تندرورها

افزافه می‌کند: «به همین دلیل می‌توان گفت اصرار تندرورها بر استیضاح‌های بی‌درپی، بیش از آنکه در جهت حل مشکلات معیشتی، اقتصادی یا فرهنگی جامعه باشد، تلاشی برای زمین‌زدن دولت و تغییر معادلات سیاسی است. این رویکرد نه تنها گریه از مشکلات مردم باز نمی‌کند، بلکه در شرایط حساس کنونی به انسجام ملی آسیب می‌زند و کشور را در برابر تهدیدات خارجی آسیب‌پذیرتر می‌کند. در نتیجه دولت و مجلس بدون توجه به تندرورها باید با هم گفت‌وگو و تعامل کنند.»